

1

2

Obr. 1–2. V Praze se program Mezinárodního dne archeologie odehrával ve dvoře Univerzity Karlovy v Celetné ulici, kde měli pracovníci z Generálního ředitelství a pražského odborného pracoviště NPÚ připraven nejen svůj informační stánek, ale i bohatý program pro širokou veřejnost. Foto: Jan Pařez, 2019.

Mezinárodní den archeologie 2019 v NPÚ

Mezinárodní den archeologie, který se konal v České republice již po šesté, připadl v roce 2019 na sobotu 19. října. Národní památkový ústav se prostřednictvím bohatého programu na řadě svých pracovišť této úspěšné akce zúčastnil i tentokrát. Tématem, které chtěli veřejnosti sdělit archeologové z Generálního ředitelství Národního památkového ústavu, byla role archeologie při zachování hodnot památkového fondu, tedy odklon od destruktivní archeologie a snaha o uchování archeologických terénů všude, kde je to jen trochu možné. Především zdůraznili roli preventivní archeologie a prezentovali poster kolegů z ÚOP v Praze, týkající se ohrožených archeologických památek, především areálů sídlišť a opevněných hradišť na okrajích metropole. Ani skutečnost, že jsou tyto památky zapsány v Ústředním seznamu kulturních památek, mnohdy nezabrání tomu, aby byly ohrožovány zemědělskou, stavební a lesnickou činností, nebo dokonce i nevhodným

návštěvníkým provozem. Takové památky je nutné monitorovat a chránit. Velký problém představují rovněž aktivity bikerů, kteří často jezdí mimo vyznačené stezky a poškozují tak cenné archeologické terény.¹

Samostatnou kapitolou je činnost amatérských uživatelů detektorů kovů, tedy lidí, kteří se svou nelegální aktivitou podílejí na likvidaci archeologického kulturního dědictví a neodbornými zásahy přispívají k devastaci nálezových situací, jež by za jiných okolností mohly po vědeckém zpracování sloužit všem občanům ČR a být dalším střípkem v poznání naší minulosti.²

Mezinárodní den archeologie přinesl také bohatý program pro nejmladší návštěvníky. K zakoupení byly i knihy z produkce Národního památkového ústavu.

Součástí nabídky Mezinárodního dne archeologie byl také volný vstup na výstavu *Co se skrývá pod podlahou? Archeologický výzkum Klementina* v Galerii Klementinum, kterou připravilo Územní odborné pracoviště NPÚ v Praze spolu s Národní knihovnou ČR. Výstava jako celek trvala od září do listopadu 2019, prezentace zde obnášela soubor bohatě ilustrovaných panelů archeologických nálezů – návštěvníci se mohli seznámit s mnoha sezónami archeologických výzkumů v areálu Klementina v letech 1997–2017.³

Také další pracoviště a objekty NPÚ se k Mezinárodnímu dni archeologie připojily, a to vždy formou, která byla v jejich regionu v tu chvíli nejvhodnější.

Archeologové NPÚ v Plzni provedli zájemce zaniklou sídelní krajinou a archeologickým výzkumem zaniklé středověké vesnice Zábělá.

Ostravské pracoviště si ke dni archeologie připravilo hned dvě komentované prohlídky. První z nich procházela výstavou *Krása středověkého a renesančního skla* a kurátorky H. Sedláčková a K. Vadurová zde představily nálezy získané z archeologických výzkumů Opavy za téměř šedesát let.⁴ Den otevřených dveří ve Starém Městě pak umožnil návštěvníkům prohlédnout si během komentované prohlídky (M. Zezula, J. Brhelová) interiér kostela Neposkvrněného Početí Panny Marie. Vedoucí ostravského pracoviště M. Zezula představil výsledky archeologických výzkumů v areálu kostela a jejich význam pro poznání dějin středověkého Bruntálska.⁵ V rámci akce rovněž proběhla výstava archeologických nálezů a prezentace informací ke stavební obnově kostela.

V Telči se více než 60 zájemců zúčastnilo archeologické procházky. S průvodcem a archeologem NPÚ S. Vohryzkem navštívili Lannerův dům, náměstí Zachariáše z Hradce či areál bývalého dvorce při kostele sv. Ducha a využili tak příležitosti dozvědět se něco o nejnovějších archeologických výzkumech v areálu zámku. Dvouhodinová procházka po Telči byla ukončena společnou diskusí v zámeckém par-

ku. Návštěvníci si udělali představu o archeologických výzkumech v Telči a rozšířili si tak své znalosti dějin města.⁶

Tématem dne archeologie v Pardubicích byla *Obživa, výroba a směna*, tedy to, jak se lidé živilo od nejstarších období pravěku až po středověk. Prezentace tématu se uskutečnila formou tematických přednášek a doprovodného programu pro všechny věkové kategorie (jeskynní malby pro nejmenší či keramická dílna), nechyběly ani ukázky bojových technik barbarů, zbraní i pravěkých nástrojů nebo výroba mincí.⁷

Na hradě Landštejn proběhly v rámci této akce během dvou víkendů speciální prohlídky s kastelánkou na téma nalezených kamenných artefaktů; děti si pak mohly zahrát na archeology u „archeologických bedýnek“. Návštěvníci se dozvěděli, jak vypadá archeologická sonda, co předchází archeologickému odkryvu nebo jaké jsou výsledky archeologického výzkumu. Dále měli možnost prohlédnout si místa, kde byly nalezeny exponáty tvořící jádro nové archeologické expozice.⁸

V Sázkavském klášteře mohli návštěvníci zažít speciální tematické prohlídky s archeology D. Dvořáčkem a S. Dvořáčkovou po stopách archeologických výzkumů kláštera a jeho okolí ve 20. století. Nahlédli do některých běžně nepřístupných středověkých prostor, ale také do prostředí české světové

■ Poznámky

1 Více k samotné akci viz <https://www.npu.cz/cs/uop-praha/zpravy/48958-ohrozene-archeologicke-pamatky-aktualni-starost-prazskych-pamatkaru>, vyhledáno 16. 7. 2020.

2 Viz <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-institute/zpravy/60040-pouziti-detektoru-je-i-v-dobe-koronaviru-stale-ilegalni>, vyhledáno 16. 7. 2020.

3 Bližší informace k výstavě viz <https://www.npu.cz/cs/uop-praha/akce/48429-vystava-co-se-skriva-pod-podlahou-archeologicke-vyzkum-klementina>, vyhledáno 16. 7. 2020.

4 <https://www.npu.cz/cs/uop-ostava/akce/48839-komentovana-prohlidka-vystavy-krasa-stredovekeho-a-renesancniho-skla>, vyhledáno 16. 7. 2020.

5 <https://www.npu.cz/cs/uop-ostava/akce/49039-den-otevrenych-dveri-vyzkumu-ve-starem-meste>, vyhledáno 16. 7. 2020.

6 <https://www.npu.cz/cs/uop-telc/zpravy/48915-telcsti-pamatkari-se-pripojuji-k-mezinarodnimu-dni-archeologie>, vyhledáno 16. 7. 2020.

7 <https://www.npu.cz/cs/uop-pardubice/akce/49173-mezinarodni-den-archeologie-archeologie-pod-poklickou>, vyhledáno 16. 7. 2020.

8 <https://www.hrad-landstejn.cz/cs/akce/2072-mezinarodni-den-archeologie-na-landstejne>, vyhledáno 16. 7. 2020.

úspěšné počítačové hry z časů pozdního středověku *Kingdom Come: Deliverance*.⁹

Smyslem každoročního Mezinárodního dne archeologie je zvýšit povědomí o archeologii. Veřejnosti je nabídnuta možnost zapojit se do mnoha různých aktivit umožňujících lépe pochopit, co je smyslem a náplní této odborné činnosti, jaké jsou její výsledky a jaký význam mají pro společnost, jíž není lhostejná její minulost a stopy, které v naší krajině zanechává. Akce je tak především oslavou této vědní disciplíny a zdůrazňuje myšlenku, že archeologie je všude kolem nás. Poprvé byl tento den slaven v USA v roce 2011, rychle však pronikl do zahraničí a v roce 2013 už jej slavilo přes 70 tisíc lidí v různých zemích světa. V roce 2014 se Mezinárodní den archeologie poprvé konal i v České republice.

Stanislava KUČOVÁ; Jan PÁŘEZ;
Ján ČÁNI; Lenka MILITKÁ

■ Poznámky

9 <https://www.npu.cz/cs/uop-praha/akce/48291-sazavsky-klaster-po-stopach-archo-vyzkumu-klastera-s-nahledem-do-prostredi-kingdom-come-deliverance>, vyhledáno 16. 7. 2020.

V Praze se sešli archeologové z celé Evropy

Ve dnech 5.–7. března se v Praze konalo 21. výroční zasedání *European Archaeological Council* (Evropské archeologické rady, dále EAC) s titulem *Archaeology and Public Benefit: moving the debate forward (Archeologie a veřejný přínos: posun v diskusi)*. Zasedání se zúčastnilo více než sto odborníků z různých památkových institucí celkem 26 zemí zastoupených v Radě Evropy, včetně Izraele a Ruské federace. Zasedání organizoval Národní památkový ústav na základě pověření prezidenta EAC Barney Sloana a usnesení 20. výročního zasedání EAC v Dublinu (2019). Akce byla organizována za výrazné podpory Národního muzea, v jehož Nové budově, tedy v budově bývalého Federálního shromáždění, také proběhla.

EAC podporuje a koordinuje management archeologické památkové péče v evropských zemích. Založena byla v roce 1999 a jednotlivým členským zemím slouží zejména jako platforma pro výměnu zkušeností. Směrem k evropským strukturám pak EAC aktivně předkládá názory svých členů a podílí se na přípravě zásadních dokumentů, které se v Radě Evropy mohou dotknout archeologického kulturního dědictví a péče o ně. Evropská archeologická rada se na základě odborných posudků a práce

1

2

svých pracovních skupin snaží o tvorbu širší strategie řízení v archeologické památkové péči. Členy Evropské archeologické rady jsou především zástupci památkových institucí. Za Českou republiku je to Národní památkový ústav jako člen řádný a Archeologický ústav Akademie věd Praha, v. v. i., jako člen přidružený.

Kromě organizačních záležitostí výboru EAC a jednotlivých pracovních skupin byl odborným tématem pražské konference přínos archeologie pro veřejnost. Dvacet příspěvků z různých zemí poskytlo různé pohledy na toto téma, pojmenovalo rozličné cesty poznávání a prezentace archeologického kulturního dědictví. Jde zejména o takové, které nebudou dě-

Obr. 1. Mezi spoluorganizátory 21. zasedání EAC patřilo Národní muzeum v Praze, v jehož Nové budově se konference uskutečnila. Foto: Romana Semelková Indrová, 2020.

Obr. 2. Na čtyřdenní akci se sešli zástupci památkových institucí z 26 převážně evropských zemí. Pohled do konferenčního sálu. Foto: Romana Semelková Indrová, 2020.

dictví skryté v zemi nadměrně ohrožovat, a to ani činností archeologů samotných, a zdůrazní naopak jeho důležitý podíl na hodnotách vymezujících kulturní historickou krajinu současnosti. Základním předpokladem je, že turistika a cestovní ruch jsou